Correctievoorschrift HAVO

2011

tijdvak 2

wiskunde A (pilot)

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.
- 3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

- De gecommitteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommitteerde.
- 4 De examinator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- Indien de examinator en de gecommitteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommitteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommitteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommitteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend:
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel:
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
  - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;

- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- Indien de examinator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen. Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur. De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.

Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 79 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn verder de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Voor elke rekenfout of verschrijving in de berekening wordt één scorepunt afgetrokken tot het maximum van het aantal scorepunten dat voor dat deel van die vraag kan worden gegeven.
- 2 De algemene regel 3.6 geldt ook bij de vragen waarbij de kandidaten de Grafische rekenmachine (GR) gebruiken. Bij de betreffende vragen doen de kandidaten er verslag van hoe zij de GR gebruiken.

4 Beoordelingsmodel

Vraag

Antwoord

Scores

Woningvoorraad

1 maximumscore 3

• *b* = 3

• $a = \frac{6-3}{30-0} = 0.1$

2

1

Opmerkingen

- Als voor het verschil in jaren 31 of 29 genomen is, hiervoor geen scorepunten in mindering brengen.
- Als a en b berekend worden door 6 miljoen en 3 miljoen te gebruiken (in plaats van 6 en 3), ten hoogste 2 scorepunten voor deze vraag toekennen.

2 maximumscore 4

- De groeifactor per 50 jaar is $\frac{0.54}{0.29}$
- De groeifactor per jaar is $\left(\frac{0.54}{0.29}\right)^{\frac{1}{50}}$
- De groeifactor per jaar is (ongeveer) 1,0125
- Het koopwoningendeel groeit dus jaarlijks met 1,25%

of

- Bij een jaarlijks groeipercentage van 1,25% is de jaarlijkse groeifactor 1,0125
- $0,29\cdot1,0125^{50}\approx0,54$
- Dit komt overeen met de tabel (dus het koopwoningendeel groeit jaarlijks met 1,25%)

of

- Er moet gelden: $0.29 \cdot g^{50} = 0.54$
- Beschrijven hoe deze vergelijking kan worden opgelost
  g ≈ 1,0125
  1
- Het koopwoningendeel groeit dus jaarlijks met 1,25%

3 maximumscore 5

- 20% van de woningvoorraad van 2006 is van vóór 1945
- Er zijn in 2006 $0, 2 \cdot 6, 9 = 1,38$ miljoen woningen van vóór 1945
- Het koopwoningendeel van de woningen die vóór 1945 gebouwd zijn, is $\frac{900\,000}{1\,380\,000} \approx 0,65$
- Dit is (veel) groter dan de 0,54 uit 2006 (dus het is juist)

of

- Er zijn in 2006 $0.54 \cdot 6.9 \approx 3.73$ miljoen koopwoningen
- Daarvan is $\frac{0.9}{3.73} \cdot 100\% \approx 24\%$ vóór 1945 gebouwd
- 20% van de woningvoorraad van 2006 is van vóór 1945
- 24 (%) is meer dan 20 (%) (dus het is juist)

of

• Het percentage koopwoningen die vóór 1945 gebouwd zijn, is

$$\frac{0.9}{6.9} \cdot 100(\%) \approx 13(\%)$$

- 20% van de woningvoorraad van 2006 is van vóór 1945
- Op grond van de tabel zou je een percentage koopwoningen van vóór 1945 van 0,54·20(%) ≈11(%) verwachten
- 13 (%) is meer dan 11 (%) (dus het is juist)

1

2

1

1

1

Verzekeren

4 maximumscore 4

- De verzekeraar krijgt $20\,000 + 60\,000 = 80\,000$ (euro) terug
- Het totale schadebedrag is 60.750 + 70000 + 110000 = 225000 (euro)
- Het gedeelte dat de verzekeraar terugkrijgt is $\frac{80000}{225000}$
- Het antwoord: 0,36 (of nauwkeuriger) (en dit is meer dan een derde)

5 maximumscore 3

•
$$P = 100 - 100 \cdot \left(\frac{50000}{150000}\right)^{1,77} \approx 86$$

• Het antwoord: (ongeveer) 100-86=14 (procent)

6 maximumscore 4

- De vergelijking $100-100 \cdot \left(\frac{50000}{x}\right)^{1,77} = 95$ moet worden opgelost 2
- Beschrijven hoe deze vergelijking met de GR kan worden opgelost 1
- Het antwoord: (ongeveer) 270 000 (euro)

Opmerking

Als de vergelijking $100-100 \cdot \left(\frac{50000}{x}\right)^{1,77} = 5$ wordt opgelost in plaats van de bovenstaande, ten hoogste 2 scorepunten voor deze vraag toekennen.

7 maximumscore 4

- Er geldt: $\frac{71396}{y} = \frac{50000}{x}$
- $\frac{y}{71396} = \frac{x}{50000}$ of $50000 \cdot y = 71396 \cdot x$
- $y = \frac{71396}{50000} \cdot x$ (en daarmee is de evenredigheid aangetoond)
- Het getal a (of $\frac{71396}{50000}$ of 1,43) geeft aan hoeveel dollar je moet betalen voor 1 euro

Opmerking

Als het evenredige karakter is aangetoond door het verband terug te brengen tot de vorm $x = b \cdot y$, de vorm $\frac{x}{y} = c$ danwel $\frac{y}{x} = d$, hiervoor geen scorepunten in mindering brengen.

1

Elfstedentocht

8	maximumscore 3	
	 Het aantal mogelijke Elfstedentochten is 38 	1
	 Het aantal werkelijk gereden Elfstedentochten is 15 	1
	• Het percentage $p = \frac{15}{38} \times 100 \approx 39,5$	1
9	maximumscore 4	
	• De toenames zijn constant, dus er is sprake van lineaire stijging	2
	• De toename per interval is $\frac{3,6}{5} = 0,72$	1
	• De juiste schaalverdeling bij de roosterlijntjes op de verticale as: 0; 0,1;	1

10 maximumscore 4

- De beginwaarde b = 38
   De groeifactor per 4 °C temperatuurstijging is 5/38
- $g = \left(\frac{5}{38}\right)^{\frac{1}{4}} \approx 0,6 \text{ (of nauwkeuriger)}$

of

De beginwaarde b = 38
 Voor groeifactor per jaar g geldt: 38 · g⁴ = 5
 g ≈ 0,6 (of nauwkeuriger)

Opmerkingen

- Als voor b een waarde afgelezen is in het interval [37,5; 38,5], hiervoor geen scorepunten in mindering brengen.
- Als gewerkt is met een ander geschikt punt van de grafiek, hiervoor geen scorepunten in mindering brengen.

11 maximumscore 3

• $E_w = \frac{0.74}{3.6} \cdot (65 - 65 \cdot 0.60^{3.6})$ 2 • Het antwoord: 11

12 maximumscore 4

- $E_w = \frac{0.74}{3.6} \cdot (p p \cdot 0.60^{3.6})$
- $E_w \approx 0.206 \cdot (p p \cdot 0.16)$
- $E_w \approx 0.206 \cdot 0.84 \cdot p \text{ (of } E_w \approx 0.206 \cdot p p \cdot 0.0327)$
- $E_w \approx 0.173 \cdot p$ dus $a \approx 0.17$ (of nauwkeuriger)

Vraag

Antwoord

Scores

1

1

Korfbal

13 maximumscore 4

- De jongens voor het aanvalsvak kunnen op $\binom{4}{2}$ manieren aangewezen worden
- De meisjes voor het aanvalsvak kunnen op $\binom{4}{2}$ manieren aangewezen worden
- In totaal zijn er $\binom{4}{2} \cdot \binom{4}{2}$ mogelijke opstellingen
- Het antwoord: 36

14 maximumscore 3

- Er zijn per poule $\frac{4 \cdot 3}{2} = 6$ (of $\binom{4}{2} = 6$) wedstrijden
- In de eerste ronde zijn er in totaal $4 \cdot 6 = 24$ wedstrijden

Opmerking

Het aantal wedstrijden in een poule kan ook door uitschrijven worden bepaald.

15 maximumscore 5

Nederland en België kunnen op 2 manieren ingevuld worden
Voor de overige zes plaatsen van categorie A zijn er 6! manieren
Voor de acht plaatsen van categorie B zijn er 8! manieren
Het totaal aantal manieren is 2·6!·8!
Het antwoord: 58 060 800

Gehoorschade

16	maximumscore 4	
	• De vergelijking $\frac{16,3}{t^{0,35}} + 73 = 100$ moet worden opgelost	1
	 Beschrijven hoe deze vergelijking met de GR opgelost kan worden t≈0,236 uur 	1 1
	• Het antwoord: $(0,236\cdot60=)$ 14 (minuten) (of nauwkeuriger)	1
17	maximumscore 3	
	• Met c wordt de verschuiving van de grafiek van G_1 naar boven of	
	beneden aangegeven	2
	• Aflezen in de grafiek bij bijvoorbeeld $t = 3$ geeft $c = 6$	1
	Opmerking 1.55.5.653.1:	
	Als voor c een waarde afgelezen is in het interval [5,5; 6,5], hiervoor geen scorepunten in mindering brengen.	
18	maximumscore 4	
	• De intensiteit wordt 5 keer 'telkens de helft minder'	1
	• De intensiteit wordt $\left(\frac{1}{2}\right)^5$ keer zo groot	1
	• Dat is een groeifactor van 0,03125	1
	• De intensiteit neemt af met 97 (%) (of nauwkeuriger)	1
	of	
	• De intensiteit wordt 5 keer 'telkens de helft minder'	1
	• Dat geeft als waarden 50%, 25%, 12,5%, 6,25% en 3,125%	2
	• De intensiteit neemt af met 97 (%) (of nauwkeuriger)	1
19	maximumscore 4	4
	• Bij $G = 75$ geldt $I = 31,6$	1
	• De vergelijking $31,6 \cdot 1,259^{(G-75)} = 3160$ moet opgelost worden	1
	Beschrijven hoe deze vergelijking met de GR opgelost kan worden Hendelijken hoe deze vergelijking met de GR opgelost kan worden Hendelijken hoe deze vergelijking met de GR opgelost kan worden Hendelijken hoe deze vergelijking met de GR opgelost kan worden Hendelijken hoe deze vergelijking met de GR opgelost kan worden Hendelijken hoe deze vergelijking met de GR opgelost kan worden Hendelijken hoe deze vergelijking met de GR opgelost kan worden Hendelijken hoe deze vergelijking met de GR opgelost kan worden Hendelijken hoe deze vergelijken hoe deze vergelijk	1
	• Het antwoord: 95 dB (of nauwkeuriger)	1

Vraag Antwoord

Scores

Mobiel bellen

20 maximumscore 7

maand)

Berekenen wanneer prepaid en abonnement evenveel kosten: bij $\frac{9,95}{0.15} \approx 66,3$ belminuten 1 Prepaid is goedkoper bij maximaal 66 belminuten (per maand) 1 Een formule voor prepaid: $K_{pre} = 0.15 \cdot m$ Een formule voor het abonnement, met m > 75: $K_{ab} = 9,95 + (m-75) \cdot 0,23$ 2 Berekenen wanneer prepaid en abonnement evenveel kosten: $0.15 \cdot m = 9.95 + (m - 75) \cdot 0.23$ geeft $m \approx 91.3$ 1 Het antwoord: prepaid is ook goedkoper vanaf 92 belminuten (per maand) 1 of Berekenen wanneer prepaid en abonnement evenveel kosten: bij $\frac{9,95}{0.15} \approx 66,3$ belminuten 1 Prepaid is goedkoper bij maximaal 66 belminuten (per maand) 1 Bij 75 belminuten kost prepaid € 11,25, dus prepaid kost dan € 1,30 meer dan een abonnement 1 Voor elke belminuut na 75 minuten is prepaid (23 - 15 =) 8 cent goedkoper 1 Prepaid en abonnement kosten evenveel na $75 + \frac{1,30}{0.08} = 91,25$ minuten 2

Het antwoord: prepaid is ook goedkoper vanaf 92 belminuten (per

1

of

• Het tekenen van de grafiek van prepaid, bijvoorbeeld door de punten (0, 0) en (100, 15)

1 1

- Het tekenen van het eerste deel van de grafiek van het abonnement
- Het berekenen van een punt van het tweede deel van de grafiek van het abonnement, bijvoorbeeld bij m = 100 hoort $A = 9,95 + 25 \cdot 0,23 = 15,70$ en het tekenen van het tweede deel van de grafiek van het abonnement

1

• Voor het eerste snijpunt geldt $m = \frac{9.95}{0.15} \approx 66.3$

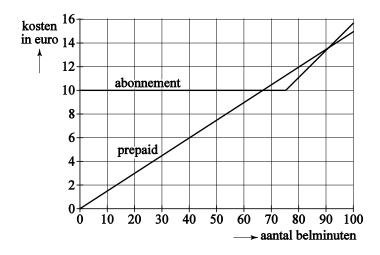
1

• Bij m = 75 betaal je bij prepaid $75 \cdot 0.15 = 11.25$, dit is $\in 1.30$ meer dan bij het abonnement; daarna betaal je $\in 0.08$ minder per belminuut, dus het tweede snijpunt is $\frac{1.30}{0.08} \approx 16.3$ belminuten na m = 75

2

• Het antwoord: prepaid is goedkoper bij maximaal 66 belminuten (per maand) en ook bij minimaal 92 belminuten (per maand)

1

Opmerkingen

- Als de aantallen belminuten op een correcte manier bepaald zijn met behulp van inklemmen, hiervoor geen scorepunten in mindering brengen.
- Als de aantallen belminuten slechts gevonden zijn door aflezen, hiervoor 3 scorepunten in mindering brengen.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF. Zend de gegevens uiterlijk op 24 juni naar Cito.